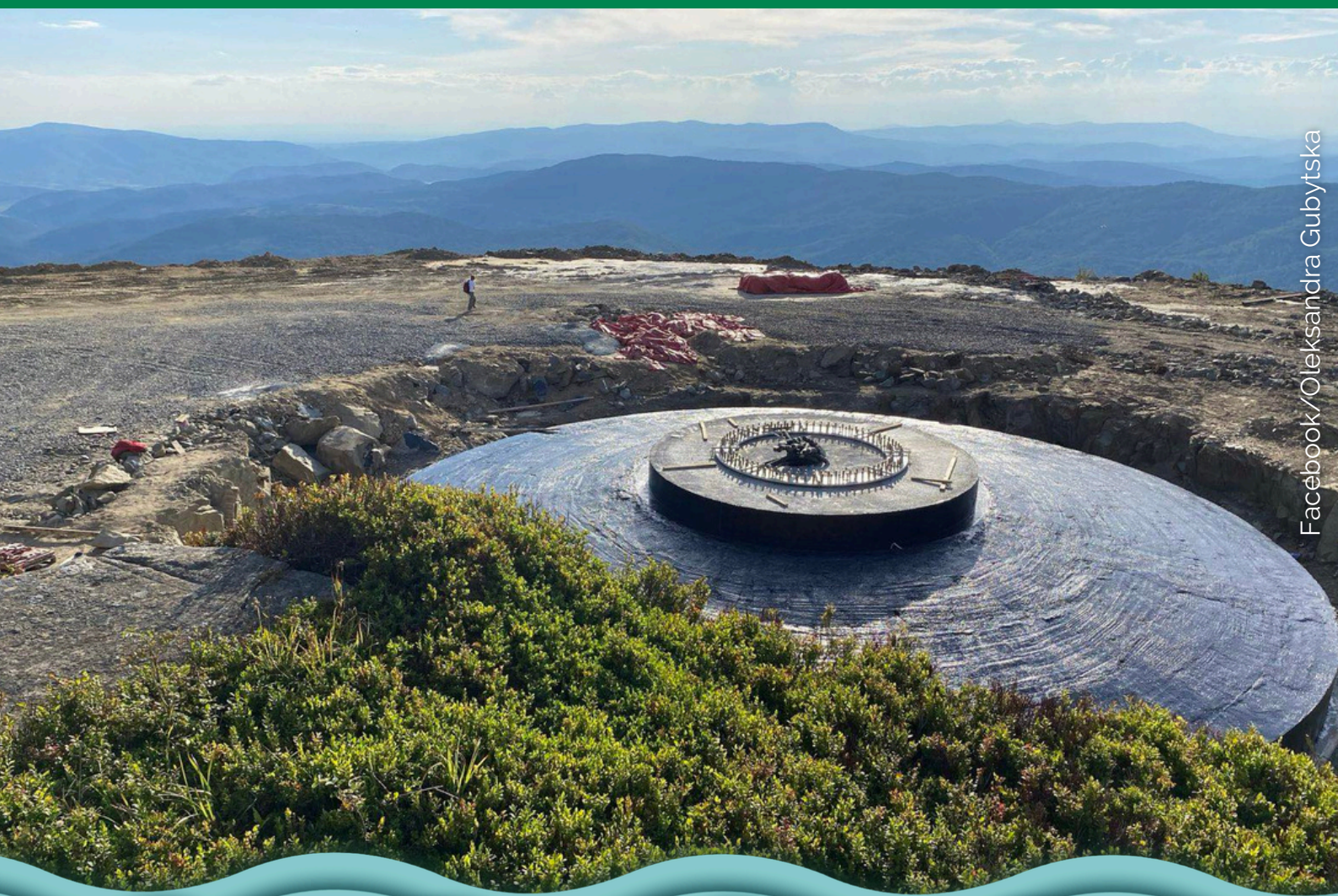

ВЕС на полонині Руна: як висновок з ОВД через дроблення проєкту перетворюється на формальність

ВЕС на полонині Руна: як висновок з ОВД через дроблення проєкту перетворюється на формальність

13 лютого 2026 р. Мінекономіки таки видало висновок з оцінки впливу на довкілля для будівництва ВЕС на полонині Руна (реєстр. № справи 8343), де визнано вказану плановану діяльність допустимою.

Командою ЕПЛ проведено детальний аналіз вказаного рішення і можна зробити висновок, що Мінекономіки свідомо чи не свідомо підіграло інвестору в замовчуванні наслідків будівництва та експлуатації ВЕС на полонині Руна на довкілля без перевірки інформації та даних, поданих замовником, та виписало інвестору в подарунок пів сотні екологічних умов, які важко виконати і важко проконтролювати їхнє виконання з боку громадськості чи контролюючих органів. Таким широким переліком екологічних умов Мінекономіки наче хотіло виправдатися за дозвіл на знищення цінних оселищ та створення серйозних ризиків для міграційних птахів та птахів із Червоної книги України та відмежуватися від оцінювання наслідків вирубування 18 км смуги в лісі для ЛЕП 110кВ до полонини Руна.

Цікаво, що як тільки Мінекономіки поновило адміністративне провадження з розгляду документів, поданих для отримання висновку з оцінки впливу на довкілля наказом від 20.01.26 р., замовник надіслав до Міндовкілля 23.01.26 р. додаткову інформацію, яка включає біля 1500 стр додатків з науковими звітами, доповненнями до тексту первинного звіту з ОВД 2024 р., даними щодо якості ґрунтів та земельних ділянок, які будуть використані під ВЕУ, тощо. Ці доповнення можна знайти в Єдиному реєстрі ОВД.

Як впливає з тексту висновку, процедурою ОВД не оцінювалося розширення лісової дороги від с. Липовець до полонини. Як ми знаємо з інформації Закарпатської обласної прокуратури, внаслідок такого розширення було вирубано праліси лісництва Шипот. Зрозуміло, що і лісівники не проводили ОВД, щоб оцінити такі нищівні дії на ліси під час розширення цієї дороги навесні 2025 року.

Також ОВД не оцінювалося і прокладання лінії електропередач від існуючої ПС “Підполоззя” до проєктованої ПС “Перелуки”. Як виявилось, для прокладання цієї ЛЕП слід вирубати ліс, проте які саме обсяги – ні звіт з ОВД, ні висновок з ОВД не зазначає.

Такий вибірковий підхід до оцінювання лише вузького кола питань з планованої діяльності і обмеження цієї планованої діяльності лише впливом спорудження та експлуатації 30 ВЕУ, і технологічних проїздів, є необґрунтованим. На нашу думку, це є недоліком звіту з ОВД, адже очевидно, що дана планована діяльність включала також побудову ЛЕП для під’єднання до мереж оператора системи розподілу, і підтвердженням цьому є опис альтернатив в Повідомленні про плановану діяльність. В ньому є вказано:

“Технічна альтернатива 1.

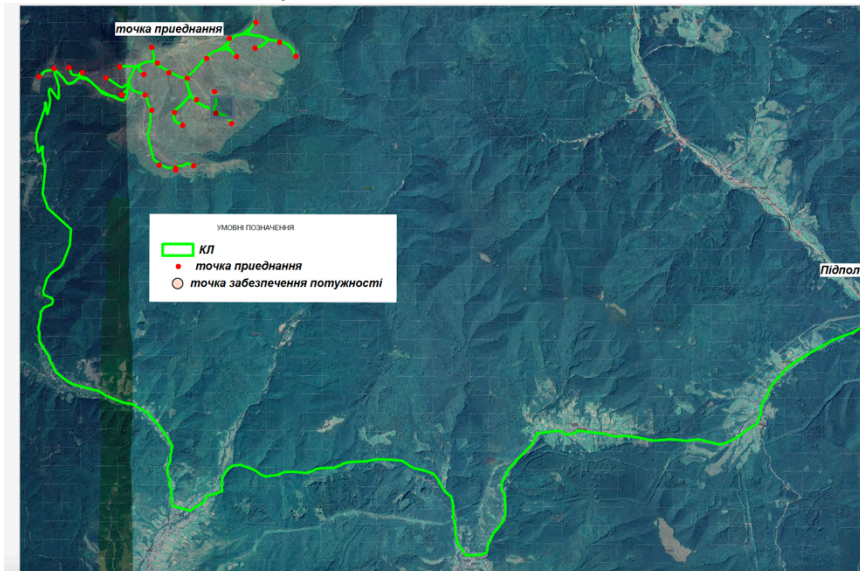
Встановлення до тридцяти сучасних ВЕУ потужністю до 5,2 МВт кожна з підключенням їх кабельними лініями 35 кВ до КРПЗ-35 кВ, що проєктується для збору потужностей з подальшою видачою потужності до ПС 110/35/10 кВ «Підполоззя».

Технічна альтернатива 2.

Передбачається встановлення до тридцяти сучасних ВЕУ кожна потужністю до 5,2 МВт кожна з підключенням їх кабельними лініями 35 кВ до ЦПС ВЕС 220/35 кВ з подальшою видачою потужності до двох існуючих повітряних ліній 220 кВ від ланок двоколової ПЛ 220 кВ «Стрій - Мукачево А» та(або) «Стрій -Мукачево В».

Очевидно, що технічні альтернативи мають стосуватися елементів планованої діяльності, а спосіб приєднання до мереж оператора систем розподілу електроенергії є частиною планованої

діяльності, яка порівнювалася в звіті з ОВД. На сторінці 1581 звіту з ОВД надано карту – прокладання цієї ЛЕП до полонини Руна.

У звіті з ОВД у розділі 2 дано дуже дивні висновки про технологічні альтернативи 1 та 2:

“Аналіз двох варіантів показав, що обидва варіанти мають приблизно однакову вартість реалізації, але, зважаючи на той факт, що час реалізації другого варіанту значно перевищує час реалізації першого варіанту, а до того ж призведе до додаткових витрат, пов’язаних з оформленням земельних ділянок під ПЛ 220 кВ, та вирубкою лісових насаджень, було обрано реалізацію будівництва системи збору потужностей ВЕУ по Технічній альтернативі 1. Отже, з огляду на економічну доцільність, наявність доріг і технологічних проїздів, вздовж яких можливо прокласти підземні кабельні лінії, з урахуванням найменш можливого впливу на навколишнє середовище та здоров’я населення, було прийнято рішення відмовитися від Технічної альтернативи 2 - підключення проєктованої ВЕУ до загальної енергосистеми за допомогою повітряних ліній ПЛ-220 кВ.

Враховуючи вищевикладене, більш доцільним є приєднання проєктованої ВЕУ до енергосистеми підземними кабельними лініями КЛ-35 кВ (Технічна альтернатива 1). Тобто Мінекономіки у висновку дозволило технічну альтернативу 1, яка полягає в прокладанні підземних кабелів, а не повітряної ЛЕП до ПС “Підполоззя”. Нагадаю, що в січні під час високих снігів ДП “Ліси України”, Філія Карпатського лісового офісу проводили обстеження лісів в межах Свалявського надлісництва для вирубування дерев під ЛЕП на замовлення ПрАТ “Закарпаттяобленерго.”

Отож, напрошуються такі питання – чи замовники повідомили недостовірну інформацію в звіті з ОВД? Чи “Закарпаттяобленерго” вирішило порушити умови висновку з ОВД, змінивши підземні кабельні лінії повітряними ЛЕП? Чи ДП “Ліси України” вирішили, що ЛЕП краще, бо можна лісу порубати?

Фундаменти та ОВД

У Висновку з ОВД є дуже важливий абзац, який стосується дискусії з ДІАМ – фундаменти та ОВД:

“Будівництво фундаментів є складовою частиною реалізації проєкту “Нове будівництво та експлуатація об’єктів енергетики, що виробляють електричну енергію з альтернативних

джерел енергетики (вітрової електричної станції) на території Тур'є Реметівської сільської ради Ужгородського району Закарпатської області” та є предметом процедури оцінки впливу на довкілля.”

Це засвідчує, що спорудження фундаментів є початком планованої діяльності, і тому повинно відбуватися після проходження процедури ОВД і отримання висновку з ОВД про допустимість планованої діяльності. Чому ДЕІ у Закарпатській області в червні 2025 р. не побачила порушень з боку ТОВ “Вітряний парк Турянський” при спорудженні фундаментів під ВЕУ на Руні без висновку з ОВД нам є незрозумілим. Тут питання до кваліфікації та неупередженості працівників ДЕІ у Закарпатській області.

ЕПЛ писала скарги про ці акти перевірки. З інформацією про них можна знайти тут: <https://epl.org.ua/announces/formalni-perevirky-bez-realnogo-kontrolyu-yak-dei-zakarpatskoyi-oblasti-otsinyuye-budivnytstvo-ves-na-polonyi-runa/>

Так, ТОВ «Вітряний парк Турянський» у своїх поясненнях зазначило, що *“не здійснює плановану діяльність, а ТОВ «ВП Полонина Руна-1» пояснило, що проведення робіт із будівництва фундаментів під вітрові турбіни (установки) не потребує оцінки впливу на довкілля, оскільки віднесене до класу наслідків СС1. Натомість монтаж інженерної споруди вітряної турбіни ВЕС розглядається як будівництво і потребує оформлення та здійснення процедури ОВД”*

Така перевірка Екоінспекцією показує, що працівникам ДЕІ у Закарпатській області можна будь-які пояснення надати і вони їм повірять, навіть якщо такі пояснення суперечать законодавству. Чи понесуть такі “довірливі” інспектори ДЕІ відповідальність за свої незаконні дії тепер, коли Мінрегіонбуд прямо вказало на їхні помилки?

Земля під технологічні проїзди не виділена?

У звіті з ОВД вказано, що загальна довжина запроєктованих технологічних проїздів до 28 км. (стр.30,32) для будівництва 28 км технологічних доріг орієнтовно потрібно 14 га території. (стр. 103) Знятий верхній ґрунтово-рослинний шар і підстилаючі породи, що утворюються при прокладанні технологічних проїздів, планується передавати місцевим органам самоврядування для наступного використання для благоустрою території громади.

З метою будівництва тимчасових під'їзних доріг передбачається укладання договорів сервітутів.

Цікаво, що ґрунтові обстеження земель під ці проїзди не попало в первинний звіт з ОВД, а лише в додаткову інформацію, надіслану на адресу Мінекономіки за 3 тижні до видачі висновку і зрозуміло, що громадськість ці обстеження вже не бачила і не аналізувала. (Додаток 47 Технічні звіти щодо ґрунтово-агрохімічних обстежень земельних ділянок під технологічні проїзди, виконані ПП «Закарпатський інститут землеустрою» в 2024-2025 рр., Додаток 52 Викопіювання із звіту про інженерно-геологічні вишукування на майданчику під технологічні проїзди, виконані ТОВ «МПІ» в 2024 р.)

У додатковій інформації вже уточнено площу під технологічними під'їздами, яка має становити біля 16 га, і довжину таких під'їздів замінено на площу під такими під'їздами. Також за новою інформацією від замовника, користування земельними ділянками передбачається на підставі договорів оренди з Тур'є-Реметівською сільською радою. І виділено 25 земельних ділянок, проведено і надано дослідження ґрунтового покриття 21-єї земельної ділянки (викопіювання із Технічних звітів щодо ґрунтово-агрохімічного обстеження земельних ділянок, призначених під будівництво технологічних проїздів представлено в Додатку 47). (стр.7,16 додаткової інформації).

Також за новою додатковою інформацією в процесі будівництва технологічних проїздів здійснюватиметься зняття ґрунтово-рослинного шару у максимально-можливій кількості 29676,16 м3.

Щодо даних земельних ділянок під технологічні проїзди, додано до звіту з ОВД 2024 р. значний пласт інформації (30 сторінок) в розділі 3.7 «Рельєф, земельні ресурси та родючий ґрунт» звіту з ОВД, який громадськість не мала можливості аналізувати.

Оскільки, станом на дату винесення висновку з ОВД, земельні ділянки під технологічні під'їзди не були виділені замовнику, Мінекономіки у висновку в екологічних умовах вказало: прокладання кабельних мереж та роботи з підготовки технологічних проїздів на земельних ділянках можливі на підставі наявних договорів про встановлення земельного сервітуту на земельні ділянки, користування земельними ділянками здійснювати лише при наявності документів землекористування та з цільовим призначенням земель, що відповідає даній планованій діяльності.

Екологічні умови – на папері

Майже 8 сторінок висновку з ОВД присвячено екологічним умовам провадження планованої діяльності. Ось деякі з найцікавіших умов:

- *“Не допускати змішування родючого шару ґрунту з мінеральним ґрунтом;*
- *Вживати заходи щодо забезпечення захищеності ґрунту від вітру;*
- *Забезпечити охорону середовищ існування, умов розмноження та шляхів міграції тварин;*
- *Забезпечити безпечний перехід для міграцій тварин поблизу ВЕС;*
- *Перед початком робіт, пов'язаних із руйнуванням ґрунтово-рослинного покриття, провести обстеження ділянки на наявність там тварин, у разі їх виявлення – провести їх відлов та переселення;*
- *У разі попадання нір гризунів та інших укриттів тварин на площадках будівництва, вони повинні бути огорожені та непорушені в період будівельних робіт, в разі неможливості – виселені...;*
- *За необхідності, передбачити створення штучних водойм для накопичення води і розмноження амфібій;*

- Для зменшення ризику зіткнення або випадків баротравм забезпечити призупинення ВЕУ у періоди високої інтенсивності активності кажанів;
 - Забезпечити інсталяцію кажанятниць та шпаківень;
 - Передбачити можливість встановлення спеціального обладнання для моніторингу та фіксації авіфауни;
 - У разі переміщення птахів по майданчику в умовах поганої видимості, необхідно припинити роботу ВЕУ;
 - Забезпечувати регулярне скошування борщівника Сосновського вздовж бетонної дороги;
 - Здійснювати миття коліс будівельної техніки для запобігання переносу насіння інвазійних видів;
 - На відрізках доріг, де відсутня можливість обійти місце зростання рослин із Червоної книги України варто використовувати дерев'яні та інші настили;
 - Не прокладати дороги в місцях розмноження видів "тритон альпійський", "ропуха сіра", не перекивати водотоки..
 - Не здійснювати роботи на схилах, де була знайдена гадюка звичайна;
- Хотілось би вірити, що водії будівельної техніки на полонині Руна будуть зважати на нори, жаб ропух чи рептилій під час будівельних робіт, а також мити колеса під час переміщення своєї техніки."

Бернські види та оселища в безпеці?

В екологічних умовах вказано, що все таки слід зберігати види флори та фауни і типи природних оселищ, включених до резолюції 6 та 4 Бернської конвенції. Також Мінекономіки вказало, що провадження планованої діяльності здійснювати з урахуванням території пропонованого кандидата Смарагдової мережі у відповідності до заборон та обмежень, встановлених для об'єктів та територій Смарагдової мережі. Із даних екологічних умов напрошуються такі висновки.

Полонина Руна має все ж таки природоохоронний статус, навіть будучи кандидатом до Смарагдової мережі, тому Мінекономіки вказує про необхідність дотримання заборон та обмежень, встановлених для об'єктів та територій Смарагдової мережі (але не вказує, яких саме обмежень, щоб не обмежувати ТОВ Вітряний парк Турянський). Також Мінекономіки допускає наявність на полонині видів оселищ та видів флори і фауни, занесених до Резолюції 6 Бернської конвенції, тому зобов'язує інвесторів їх зберігати, хоча в звіті з ОВД зазначено - РІДКІСНИХ видів флори та фауни та оселищ не виявлено, але виявлені такі види, які також треба зберігати і охороняти. Так, одна з екологічних умов визначає необхідність зміщення проєктованого відрізка технологічної дороги на 100-150 м. від оліготрофного сфагнового болота, а біля цього болота встановити інформаційний стенд.

Також екологічні умови висновку з ОВД суперечать інформації, наведений у звіті з ОВД, адже згідно зі звіту на період обстеження "рідкісних видів рослин та рідкісних угруповань, типів оселищ з Бернської конвенції не виявлено. Планована діяльність не чинитиме прямого впливу на раритетні біотопи із Бернської конвенції." Проте Бернська конвенція – це не тільки про раритетні види чи оселища. Вона має на меті охорону дикої флори та фауни та їхніх природних середовищ існування, особливо тих видів і середовищ існування, охорона яких вимагає співробітництва декількох держав, а також сприяння такому співробітництву. Особлива увага приділяється видам, яким загрожує зникнення, та вразливим видам, включаючи мігруючі види, яким загрожує зникнення і які є вразливими. Чи буде планована діяльність шкодити вразливим видам?

Згідно зі звіту з ОВД на досліджуваній території було виявлено 12 видів комах, які потребують охорони і занесені до Червоної книги України (10 видів) та Додатка до Резолюції 6 Постійного комітету Бернської конвенції (4 види). Перелік виявлених видів із зазначенням детальної

інформації щодо знахідок (координати та картографічний матеріал) надані у Додатку 33 в таблиці 1 та на рис. 56. Безпосередньо в межах території будівництва ВЕС на Полонині Руна із охоронюваних видів наявний тільки один – це вусач мускусний (*Agromia moschata*), занесений до Червоної книги України (вразливий вид).

З 5 виявлених видів земноводних 4 включено до ЧК України (2009), 5 – до ЧК МСОП (IUCN RED LIST) (2019), 3 – до 2-го додатку до Бернської конвенції, 2 – до 3-го додатку, до Резолюції 6 Бернської конвенції внесено 2 види. З 4 виявлених видів плазунів – 4 види включено до ЧК МСОП (IUCN RED LIST) (2019), 1 – до 2-го додатку до Бернської конвенції, 3 – до 3-го додатку.

Тритон альпійський – вид, занесений до Додатку III Бернської конвенції (Види фауни, що підлягають охороні), а також до Червоної книги України під категорією «Вразливий». Достатньо рідкісний вид для Українських Карпат, який зустрічається набагато рідше карпатського. Але в регіоні досліджень точок знахідок виявлено більше, оскільки цей вид піднімається вище в гори. Дорослі особини та їх розмноження виявлені на Полонині Руна в тимчасовій водоймі та озерці біля тропосферної.

Ропуха сіра – вид, занесений до Додатку III Бернської конвенції (Види фауни, що підлягають охороні). Доволі розповсюджений вид у навколишніх лісових масивах, проте на висоті на відкритих ділянках Полонини Руна трапляється дуже рідко. Розмножується в тимчасових та постійних місцевих водоймах.

Дорослі особини та їхня ікра виявлені на Полонині Руна в тимчасовій водоймі біля тропосферної. Нижче полонини – в заглибинах лісових ґрунтових доріг. Всього було виявлено 10 місць знахідок виду, з яких 1 точка – безпосередньо на Полонині Руна (поблизу розвалин будівлі колишньої тропосферної).

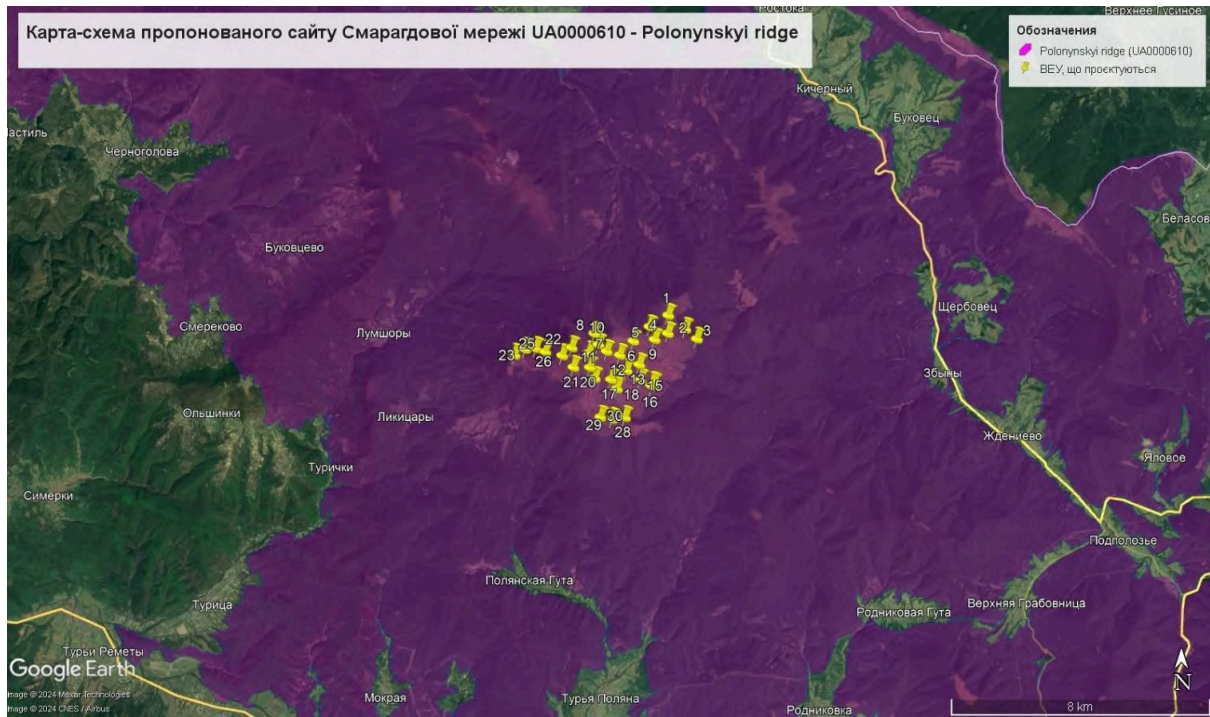
Ящірка живородна – вид, занесений до Додатку III Бернської конвенції (Види фауни, що підлягають охороні). Найчисельніший з видів рептилій на полонині Руна та взагалі, на території досліджень. Трапляється і на відкритих ділянках, і на луках, особливо вологих чи болотистих, і в лісах, на узліссях та галявинах. На полонині Руна вид досить широко розповсюджений і масовий.

Гадюка звичайна - вид занесений до Додатку III Бернської конвенції (Види фауни, що підлягають охороні). Доволі чисельний вид змій на Полонині та в районі досліджень. Переважно трапляється на схилах, луках, екотонних ділянках, узліссях, поблизу водойм. Інколи може траплятися на дорогах, в т.ч. і ґрунтових.

За результатами польових досліджень було визначено, що раритетними на Полонині Руна є 4 біотопи, які охороняються згідно з Бернською конвенцією: «Первинні гірські пустищні луки», «Субальпійські вологі і мокрі високотравні й папоротеві угруповання», «Ацидофільна оліготрофна рослинність приджерельних струмків» та «Оліготрофні сфагнові болота». Єдиний біотоп, який розташований в безпосередній близькості до району планованої діяльності – це оліготрофне сфагнове болото.

Ще один біотоп із Бернської конвенції, який може бути чутливий до антропогенних впливів – це високогірне чагарничкове пустище із водянки чорної. Вищезазначений біотоп знаходиться на відстані близько 190 м від меж земельної ділянки під ВЕУ-26 та на відстані орієнтовно 290 м до меж земельної ділянки під ВЕУ-25. Технологічні проїзди запроєктовано на відстанях 250-300 м від даної ділянки, отже пересування транспорту та будівельно-монтажні роботи здійснюватимуться на достатній відстані для забезпечення недоторканості оселища.

Як видно із карти (стр. 216 звіту з ОВД), планована діяльність знаходиться в середині пропонованого об'єкта Смарагдової мережі.

Проте, автори звіту з ОВД вказують, що на місці запланованих вітряків, рідкісних видів рослин та рідкісних угруповань, типів оселищ з Бернської конвенції не виявлено. (стр. 217)

Далі в звіті є інформація про дослідження кажанів і вказано, що протягом усього періоду досліджень на території планованої діяльності зареєстровано 11 видів рукокрилих. Усі види мають охоронний статус згідно з Червоною книгою України та міжнародних охоронних списків. Тобто, на Руні є 9 видів кажанів, що є вразливі і 2 види, що є зникаючими. Всі ці види вони перелічені в додатку II до Бернської конвенції.

Українська назва виду та міжнародна назва виду (латинська)

Таблиця 3.

Видовий склад та охоронні категорії кажанів території планованої діяльності ВЕС «Полонина Руна»

Назва (укр.)	Назва (лат.)	ЧКУ	МСОП	Берн	Бонн
Нічниця ставкова	<i>Myotis dasycneme</i>	ЗК	NT	2	2
Нічниця водяна	<i>Myotis daubentonii</i>	ВР	LC	2	2

6

Назва (укр.)	Назва (лат.)	ЧКУ	МСОП	Берн	Бонн
Вечірниця мала	<i>Nyctalus leisleri</i>	ВР	LC	2	2
Вечірниця руда	<i>Nyctalus noctula</i>	ВР	LC	2	2
Вечірниця велетенська	<i>Nyctalus lasiopterus</i>	ЗК	VU	3	2
Негошир малий	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	ВР	LC	3	2
Негошир пігмей	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	ВР	LC	2	-
Негошир білосмутий	<i>Pipistrellus kuhlii</i>	ВР	LC	2	-
Кажан пізній	<i>Eptesicus serotinus</i>	ВР	LC	2	-
Кажан північний	<i>Eptesicus nilssonii</i>	ВР	LC	2	-
Лилик двоколірний	<i>Vespertilio murinus</i>	ВР	LC	2	2

Примітки: ЧКУ – види, включені до Червоної книги України (2021); охоронні категорії: ЗК – зникаючі; ВР – вразливі;

МСОП – види, занесені до Червоного списку Міжнародного союзу охорони природи (IUCN, 2009); охоронні категорії: VU (Vulnerable) – Вразливий; NT (Near Threatened) – Близький до стану загрози зникнення; LC (Least Concern) – Найменша осторога

Берн – види, включені до II-го (2) Додатку Конвенції (Бернської) про охорону дикої флори та фауни та природних середовищ існування у Європі (1979);

Бонн – види, включені до II-го (2) Додатку Конвенції (Боннської) про збереження мігруючих видів диких тварин.

І якщо вже вид є в додатку до Бернської конвенції, то він має підлягати особливій охороні. А завданням Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України в процедурі ОВД є необхідність захисту цих видів, збереження їхнього природного середовища існування. Згідно з вимог ст.4 Бернської конвенції кожна Договірна Сторона вживає відповідних і необхідних законодавчих та адміністративних заходів для забезпечення охорони середовищ існування видів дикої флори та фауни, особливо тих, які зазначені у додатках I і II, а також охорони природних середовищ існування, яким загрожує зникнення. Договірні Сторони у своїй політиці планування забудови і розвитку територій враховують потреби охорони природних територій, що охороняються згідно із попереднім пунктом для того, щоб уникнути будь-якої деградації таких територій або у міру можливості звести її до мінімуму. Договірні Сторони зобов'язуються приділяти особливу увагу охороні територій, що мають значення для мігруючих видів, зазначених у додатках II і III, і що належним чином розташовані по відношенню до міграційних шляхів, таких територій, як місця зимівлі, скупчення, годівлі, виведення потомства чи линіння.

Ст. 6 Бернської конвенції також передбачає, що Кожна Договірна Сторона вживає відповідних і необхідних законодавчих та адміністративних заходів для забезпечення особливої охорони видів дикої фауни, зазначених у додатку II. Стосовно цих видів, зокрема, забороняється таке:

- a) всі форми навмисного вилову, утримання та навмисного знищення;
- b) навмисне зашкодження місцям виведення потомства або відпочинку чи їхнє знищення;
- c) навмисне порушення спокою дикої фауни, особливо у період виведення та вирощування
- d) навмисне знищення яєць або їх вилучення з середовищ існування диких тварин чи зберігання цих яєць, навіть якщо вони порожні;
- e) володіння цими тваринами або внутрішня торгівля ними, живими чи мертвими, включаючи чучела тварин і будь-яку частину чи похідні від них, які можна легко розпізнати, якщо це сприяє ефективному виконанню положень цієї статті.

Таким чином, Мінекономіки мало своїм обов'язком дослідити, чи не порушує планована діяльність ст.4 та ст.6 Бернської конвенції, зокрема через будівництво ВЕСів на місці проживання аж 11 видів кажанів із додатку II цієї конвенції.

У справі № 320/25649/24 щодо захисту об'єкту Смарагдової мережі Верховний Суд проаналізував відповідні міжнародні угоди, що захищають біорізноманіття, та вказав:

“65. Суд звертає увагу, що преамбули та вступні положення міжнародних договорів у сфері охорони біорізноманіття, Стороною яких є Україна, мають істотне значення для тлумачення їх предмета, цілей та обсягу зобов'язань держави, оскільки відображають ціннісні та міжпоколінні орієнтири міжнародно-правового регулювання і водночас формують єдиний концептуальний підхід, заснований на визнанні природи як спільної спадщини людства, що підлягає збереженню в інтересах теперішніх і майбутніх поколінь, а також на усвідомленні нерозривного зв'язку між охороною окремих видів дикої флори і фауни та збереженням їхніх природних оселищ (середовищ існування) і екосистем як необхідної умови існування таких видів...

71. З огляду на викладене суд доходить висновку, що міжнародні зобов'язання України у сфері охорони біорізноманіття мають безпосередній вплив на оцінку правомірності рішень у сфері землекористування, які стосуються територій, що є природними середовищами існування, а їх ігнорування буде свідчити про відступ від встановлених міжнародно-правових стандартів охорони довкілля та відповідних міжнародних зобов'язань держави.

72. Із ратифікацією Бернської Конвенції (далі також – Конвенція) Україна взяла на себе ряд зобов'язань перед Договірними Сторонами, зокрема, щодо:

- вжиття заходів для здійснення національної політики охорони дикої флори, дикої фауни та природних середовищ існування, приділяючи особливу увагу видам, яким загрожує зникнення, та вразливим видам, особливо ендемічним, та середовищам існування, яким загрожує зникнення (частина перша статті 3 Конвенції);
- врахування у своїй політиці планування забудови і розвитку територій та у своїх заходах, спрямованих на боротьбу із забрудненням, необхідності охорони дикої флори та фауни (частина друга статті 3 Конвенції)...

100. Отже, з аналізу положень Бернської конвенції, пов'язаних із нею міжнародних договорів у сфері охорони біорізноманіття, а також принципів і цілей державної екологічної політики України, суд доходить висновку, що Україна, взявши на себе міжнародні зобов'язання щодо створення, збереження та належного функціонування територій Смарагдової мережі, зобов'язана забезпечити реальну та ефективну охорону природних середовищ існування, яким загрожує деградація або зникнення, а також середовищ існування видів дикої флори і фауни, у тому числі тих, що перебувають під особливою охороною.

101. Виконання таких зобов'язань не зводиться до формального включення відповідних територій до переліку Смарагдової мережі, а передбачає обов'язок держави та її органів утримуватися від рішень і дій, які призводять до погіршення стану природних середовищ, знищення або незворотної трансформації оселищ та порушення цілісності екосистем, що мають ключове значення для збереження біологічного та ландшафтного різноманіття. Зазначений обов'язок охоплює, зокрема, застосування превентивних і заборонних заходів у випадках, коли запланована діяльність за своєю природою є несумісною з цілями збереження природних оселищ.”

Отже, Мінекономіки при здійсненні ОВД даної планованої діяльності повинно було звернути увагу на чинні міжнародні зобов'язання України та визнати плановану діяльність недопустимою через порушення вимог, як мінімум Бернської конвенції. Адже немає посилань на дослідження про те, що кажанів можуть врятувати звукові прилади, елементи SMART, світловідбивна фарба на лопатях тощо. Мінекономіки вказало про необхідність обмеження турбування кажанів під час проходження репродуктивного та пострепродуктивного періоду у кажанів з березня по жовтень, але які заходи має вживати замовник? Відключення ВЕУ протягом майже 8 місяців? Така екологічна умова виглядає як дозвіл на вбивство кажанів лопатями, захований за екологічними умовами.

Також позиція ВС вказує, що охороні підлягають види та оселища, в першу чергу, і знищення таких видів та оселищ порушує міжнародні зобов'язання України та суперечить вектору державної екологічної політики. Мінекономіки в процедурі ОВД мало б оцінити плановану діяльність на предмет дотримання стратегічних цілей та принципів, що визначені в стратегії Державної екологічної політики України та міжнародних екологічних зобов'язаннях України. (п.52 вищезазначеної Постанови) Проте, у висновку з ОВД у справі 8343 ми такого аналізу не побачили.

Підземні кабельні лінії чи ЛЕП?

У повідомленні про плановану діяльність замовник подав 2 альтернативи планованої діяльності, які стосуються технічних альтернатив, що відрізняються способами приєднання ВЕС на полонині Руна до енергосистеми, адже вітряки розміщуватимуться дуже далеко від діючих ЛЕП чи ПС. Ось інформація з повідомлення:

“Технічна альтернатива 1.

Встановлення до тридцяти сучасних ВЕУ потужністю до 5,2 МВт кожна з підключенням їх кабельними лініями 35 кВ до КРПЗ-35 кВ, що проєктується для збору потужностей з подальшою видачою потужності до ПС 110/35/10 кВ «Підполоззя».

Технічна альтернатива 2.

Передбачається встановлення до тридцяти сучасних ВЕУ кожна потужністю до 5,2 МВт, кожна з підключенням їх кабельними лініями 35 кВ до ЦПС ВЕС 220/35 кВ з подальшою видачою потужності до двох існуючих повітряних ліній 220 кВ від ланок двоколової ПЛ 220 кВ «Стрій - Мукачево А» та(або) «Стрій -Мукачево В».

Було обрано альтернативу 1, яку порівняно в звіті з ОВД в розділі 2. В якості альтернатив технологічного характеру розглядався спосіб приєднання вітроенергетичних установок до загальної енергосистеми: “або з підключенням 30-ти ВЕУ кабельними лініями 35 кВ до КРПЗ-35 кВ, що проектується для збору потужностей з подальшою видачою потужності до ПС 110/35/10 кВ «Підполоззя» (Технічна альтернатива 1); або з підключенням 30-ти ВЕУ кабельними лініями 35 кВ до ЦПС ВЕС 220/35 кВ зподальшою видачою потужності до двох існуючих повітряних ліній 220 кВ від ланок двоколової ПЛ 220 кВ «Стрій -Мукачево А» та(або) «Стрій -Мукачево В.”

“При впровадженні технічної альтернативи 1 передбачається прокладання підземних кабельних ліній, а підключення ВЕУ при реалізації технічної альтернативи 2 – повітряної кабельної лінії 220 кВ.

Аналіз двох варіантів показав, що обидва варіанти мають приблизно однакову вартість реалізації, але, зважаючи на той факт, що час реалізації другого варіанту значно перевищує час реалізації першого варіанту, а до того ж призведе до додаткових витрат, пов'язаних з оформленням земельних ділянок під ПЛ 220 кВ, та вирубкою лісових насаджень, було обрано реалізацію будівництва системи збору потужностей ВЕУ по Технічній альтернативі 1. Враховуючи вищевикладене, більш доцільним є приєднання проєктованої ВЕУ до енергосистеми підземними кабельними лініями КЛ-35 кВ (Технічна альтернатива 1)” (стр.200 звіту з ОВД).

У той час на ст.41 Звіту з ОВД вказано майже суперечливу інформацію:

“Для реалізації даного варіанту, в рамках приєднання до мереж, ОСР виконує роботи з:

- реконструкції ВРУ 110 кВ ПС 110/35 «Підполоззя»;
- будівництво ПЛ 110 кВ від існуючої ПС «Підполоззя» до проєктованої ПС 110/35 кВ «Перелуки».

І у висновку з ОВД при описі планованої діяльності на стор.8 вказано про будівництво ПЛ 110 кВ від існуючих ПС «Підполоззя» до проєктованої ПС 110/35 кВ «Перелуки».

Отже, висновок з ОВД дозволяє спорудження ПЛ 110кВ. Але в звіті з ОВД обрано технічну альтернативу 1, яка передбачає спорудження кабельних ліній для приєднання до ПС «Підполоззя». Зрозуміло, чому в звіті з ОВД та висновку замовчується спорудження ПЛ 110 кВ довжиною до 20 км через ліси, адже це тягне вирубку лісу, яку також треба було оцінити в звіті з ОВД. А цього не було зроблено. І обсяги вирубки лісів в Пашківцевському лісництві замовчуються.

Отже, звіт з ОВД і процедура ОВД була неповною, не оцінено всі впливи від планованої діяльності, а також подано суперечливу та недостовірну інформацію щодо технічної альтернативи 1 та спорудження ПЛ(КЛ) до ПС «Підполоззя».

Загибель птахів недооцінена

Також ДСТУ 8339:2015 Вітроенергетика. Вітроелектростанції. Оцінка впливу вітроелектростанцій на навколишнє середовище вказує на необхідність визначення показників впливу на тваринний світ, зокрема визначення показників щорічної загибелі птахів від ВЕУ та надає формулу такого обчислення. Для кажанів такого обчислення не було зроблено. Тобто щорічну кількість загибелі кажанів у звіті з ОВД не надано. Хоча з офіційної інформації Конвенції про збереження

мігруючих видів диких тварин (Боннська конвенція, Україна є її стороною від 19.03.99 р.), рівні загибелі кажанів в Європі від ВЕС складають 6-7 особин на 1МВт виробленої енергії.

Для птахів таке обчислення зроблено в звіті з ОВД на стр.141 (табл. 54). Так, в таблиці параметрів планованої діяльності для розрахунку загибелі птахів подано висоту ВЕУ – 210 м., проте планована діяльність з розміщення ВЕУ на полонині Руна передбачає розміщення ВЕУ висотою до 100 м! Таким чином, розробники звіту з ОВД вибрали невірні показники планованої діяльності, тому їхні розрахунки загибелі птахів є також невірними.

Громадськість не почута

Більшість зауважень громадськості до звіту з ОВД відхилено як необґрунтовані, причому відхилення стосувалося не конкретних зауважень, а листів представників громадськості в цілому. Всі 30 листів від представників громадськості, які містили не одне, а часто біля 10 окремих зауважень до звіту з ОВД, були відхилені відповідачем. Можливо, поясненням цьому є те, що такі листи прийшли поза процедурою ОВД. Також зауваження ЕПЛ були необґрунтовано відхилені, при тому що через рік ТОВ “Вітряний парк Турянський” подав доповнення до Звіту з ОВД 23.01.26 р., які подекуди враховують зауваження громадськості та додають інформацію, якої бракувало в звіті з ОВД 2024 р. Такий підхід Мінекономіки до врахування зауважень громадськості робить громадське обговорення формальним, а саму процедуру ОВД закритою. Це складає порушення ч.1.ст.7 Закону, яка передбачає, що громадське обговорення у процесі оцінки впливу на довкілля проводиться з метою виявлення, збирання та врахування зауважень і пропозицій громадськості до планованої діяльності.

Таким чином, процедура ОВД щодо ВЕС на полонині Руна є неякісною, звіти з ОВД і висновки містять часто суперечливу інформацію і, незважаючи на значні обсяги різнопланових досліджень впливів на біорізноманіття, такі впливи так визнано Мінекономіки допустимими, що значно підвищує планку допустимого нищення довкілля при оцінці інших проєктів ВЕСів на високогір'ї. Такий висновок нехтує основні цілі державної екологічної політики, порушує міжнародні зобов'язання України.

ЕПЛ звернулася до адміністративного суду із позовом для скасування цього висновку з ОВД.